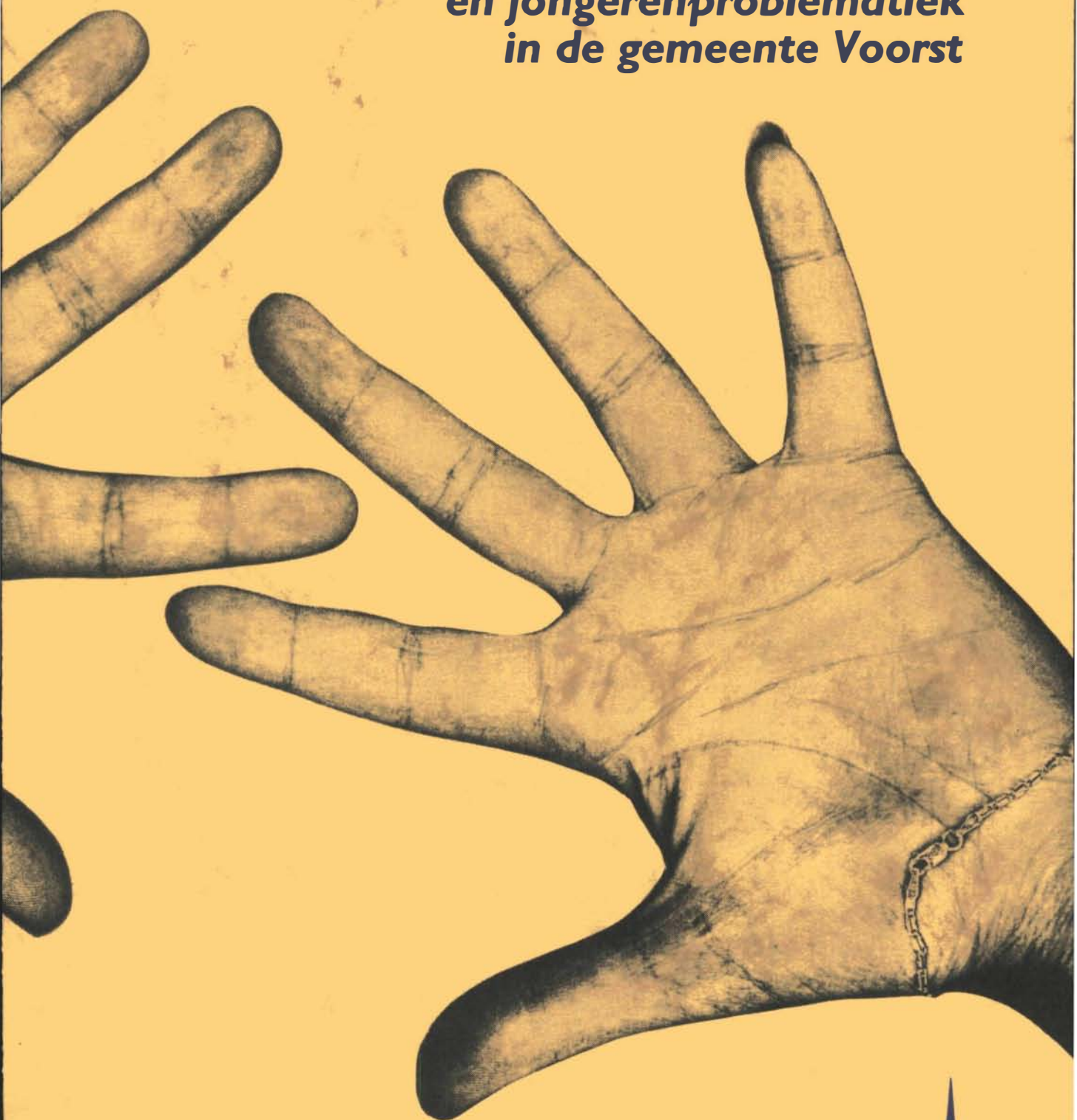

Niets aan de hand?

***Inventarisatie van de jeugd-
en jongerenproblematiek
in de gemeente Voorst***

STICHTING WELZIJN JONGEREN
in het arrondissement ZUTPHEN

Niets aan de hand?

Inventarisatie van de
jeugd- en jongerenproblematiek
in de gemeente Voorst

Zutphen, augustus 1992
Stichting Welzijn Jongeren
Van Dijk, Van Someren en Partners
Dr. T. Weggemans
Drs. N. Hilhorst

Inhoudsopgave

	pagina
Voorwoord	5
1 Inleiding	7
Probleemstelling	7
Doelgroep	7
Methodische opzet	7
Opzet van het rapport	8
2 Algemene gegevens over de jongeren in de gemeente	9
3 Het beleid van de gemeente Voorst	11
4 Inventarisatie van vraag en aanbod	13
Leefbaarheidsgebied onderwijs	13
Leefbaarheidsgebied arbeid	13
Leefbaarheidsgebied financiën	15
Leefbaarheidsgebied huisvesting	15
Leefbaarheidsgebied gezondheid	16
Leefbaarheidsgebied vrije tijd	16
Leefbaarheidsgebied criminaliteit	17
Leefbaarheidsgebied sociale relaties	19
Bijzondere bevolkingsgroepen	19
Algemeen	21
5 Conclusies	23
6 Beleidsaanbevelingen	25
Algemeen jeugd- en jongerenbeleid	25
Probleemgericht jeugd- en jongerenbeleid	26
Beleid ten aanzien van de instellingen	27
7 Bijlage	29

Voorwoord

Voor u ligt het eindrapport van het onderzoek naar jeugdvraagstukken in de Gemeente Voorst.

Bij het lezen van de titel 'Niets aan de hand?' is niet alleen de tekst van belang, maar ook het vraagteken. Enerzijds wordt er gesuggereerd dat er niets aan de hand is, anderzijds geeft het vraagteken aan dat sommige zaken nadere aandacht vragen. Voorst is een prachtige Gemeente, ook voor de jeugd. Wil dit zo blijven, dan is beleidsmatige aanscherping en een betere samenwerking van instellingen van belang. Aan deze aanscherping en samenwerking wil dit onderzoek een bijdrage leveren.

Stichting Welzijn Jongeren heeft de onderzoeksopdracht graag uitgevoerd. Zij wil in de toekomst betrokken blijven bij de discussie over, en de eventuele uitvoering van de aanbevelingen.

De manier waarop tijdens het onderzoek tussen wethouder, ambtenaren, medewerkers van de Stichting Welzijn Jongeren en onderzoekers werd samengewerkt was een prettige ervaring.

Drs. J. Hagen
Algemeen Directeur
Stichting Welzijn Jongeren

1 Inleiding

Tijdens de behandeling van de begroting 1992 in de gemeenteraad van Voorst zijn door verschillende fracties vragen gesteld omtrent het jeugd- en jongerenbeleid in de gemeente. Naar aanleiding hiervan is door het College van B&W besloten de Stichting Welzijn Jongeren in Zutphen opdracht te verlenen de jeugd- en jongerenproblematiek te inventariseren. Het voorliggende rapport is hiervan het resultaat.

Probleemstelling

De probleemstelling van het onderzoek bestaat uit drie vragen:

- 1 Wat zijn de actuele problemen en prioriteiten in Voorst op het gebied van het jeugd- en jongerenbeleid?
- 2 In hoeverre verdienen deze prioriteiten bijstelling?
- 3 Welke projecten zouden in dat verband gestart of ontwikkeld moeten worden?

De titel van het rapport geeft de beginsituatie van het onderzoek treffend aan. Er zijn op het eerste gezicht geen ernstige problemen onder de jongeren in de gemeente Voorst, maar of dat ook betekent dat er echt 'niets aan de hand' is, kan pas op basis van het onderzoeksmateriaal geconcludeerd worden.

Doelgroep

Tot de doelgroep van het onderzoek behoren de jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 24 jaar in de gemeente Voorst. Als wij in dit verslag spreken over jongeren, bedoelen wij steeds deze leeftijdscategorie.

De doelgroep wordt in eerste instantie als één geheel beschouwd. We maken over het algemeen geen nadere onderverdeling naar subcategorieën of naar de verschillende dorpen of buurtschappen.

Methodische opzet

Om de problemen van jongeren te inventariseren en te beschrijven wordt gebruik gemaakt van de indeling in zogenaamde leefbaarheidsgebieden. We onderscheiden in dit onderzoek de leefbaarheidsgebieden onderwijs, arbeid, financiën, vrije tijd, sociale contacten, huisvesting en gezondheid. Verder wordt onderzocht of jongeren geregistreerd staan bij politie en justitie.

Om de eventuele problemen per leefbaarheidsgebied te achterhalen hebben we bij een scala aan instanties kwantitatieve gegevens opgevraagd. Ondanks de bereidwillige medewerking van de betrokkenen, zijn wij er niet steeds in geslaagd de gegevens in de door ons gewenste vorm te verkrijgen. Zo is niet elke instantie in staat gegevens over de leeftijdscategorie van 12-24 jaar te verschaffen, aangezien zij de leeftijdsgrens bij 18 jaar leggen (meerderjarigheidsleeftijd).

Verder zijn er ook verschillen in de kwaliteit van de geregistreerde gegevens. Van de werkloosheidsregistratie is bijvoorbeeld algemeen bekend dat ze door de zogenaamde bestandsvervuiling tot te hoge werkloosheidscijfers leidt. De door een gemeente bijgehouden registratie van leerplichtproblemen levert daarentegen eerder

een onderschatting op van schoolproblemen; verzuim wordt pas in een ver stadium officieel aangemeld. Cijfers zijn dus niet altijd zo hard als ze lijken.

Daarom is in dit onderzoek ook gebruik gemaakt van kwalitatieve oordelen van sleutelpersonen. Voor elk leefbaarheidsgebied is via een mondeling of telefonisch interview informatie verzameld. Ook deze methode is niet perfect. Vrijwel niemand is in staat het volledige jeugd- en jongerenterrein te overzien.

De *combinatie* van cijfermatige gegevens met de kwalitatieve beoordelingen van de sleutelpersonen is echter voldoende voor het vinden van een antwoord op de onderzoeksvragen.

Om relevante ontwikkelingen in de toekomst op te kunnen sporen, is het echter raadzaam dat de gemeente op een meer systematische wijze beleidsrelevante informatie verzamelt. Bij de aanbevelingen aan het eind van dit rapport komen we hier nog op terug.

Opzet van het rapport

In hoofdstuk 2 worden enkele sociaal-demografische gegevens gepresenteerd.

In hoofdstuk 3 wordt beschreven aan welke voorzieningen de gemeente ten behoeve van de jongeren subsidie verleent.

In hoofdstuk 4 worden per leefbaarheidsgebied de problemen geïnventariseerd en beschreven welk aanbod er binnen de gemeente Voorst is. Tevens wordt weergegeven of en hoe er in de gemeente wordt samengewerkt ten behoeve van de doelgroep.

In hoofdstuk 5 worden de conclusies en in hoofdstuk 6 de beleidsaanbevelingen weergegeven.

2 Algemene gegevens over de jongeren in de gemeente

De gemeente Voorst (23769 inwoners) is een uitgestrekte gemeente in de provincie Gelderland, die bestaat uit verschillende (kleine) dorpen en buurtschappen: Twello, Voorst, Klarenbeek, Wilp, Terwolde, Teuge en Nijbroek. De gemeente strekt zich uit over een lengte van ongeveer 20 kilometer in het oostelijk afstroomgebied van het Veluwe-massief naar het IJsseldal. In de nabije omgeving liggen drie grote steden, namelijk Apeldoorn, Deventer en Zutphen.

Twello is verreweg het grootste dorp binnen de gemeente Voorst met 12261 inwoners (51% van het totale inwonertal van de gemeente Voorst).

In onderstaande tabel wordt het aantal jongeren in de leeftijdsgroep van 0-12 jaar en 12-24 jaar en het totale inwonertal weergegeven.

Tabel 1: aantal jongeren in Voorst

Aantal jongeren in de gemeente Voorst (per 1-1-1992). Bron: gemeente Voorst

	absoluut		als percentage van bevolking		
	0-12 jaar	13-24 jaar	0-12 jaar	13-24 jaar	
Twello	2217	2058	18,1%	16,8%	12261
Voorst	372	547	13,1%	19,3%	2839
Terwolde	392	391	16,8%	16,8%	2329
Wilp	409	521	13,2%	16,8%	3104
Klarenbeek	226	257	15,5%	17,6%	1462
Nijbroek	168	118	23,0%	16,2%	730
Steenenkamer	35	56	11,3%	18,0%	311
Teuge	116	133	15,8%	18,1%	733
TOTAAL	3935	4081	16,6%	17,2%	23769
waarvan man	49,4%	53,4%			50,6%

Het aantal jongeren tussen de 0-12 jaar en tussen de 13-24 is ongeveer even groot, hetgeen doet vermoeden dat er op korte termijn geen scherpe daling van het aantal jongeren zal optreden. Het percentage 0-24 jarigen (34%) van de totale bevolking ligt in Voorst iets hoger dan het landelijke percentage 0-24 jarigen (30%).

Een klein deel van de jongeren in de gemeente Voorst (ca. 3%) kan tot de categorie 'etnische minderheid' gerekend worden. Daaronder vallen o.a. een groep Molukse jongeren (ca. 50 van 13-24 jaar), een groep Turkse jongeren (ca. 60 van 0-12 jaar en ca. 70 van 13-24 jaar) en een kleinere groep Joegoslavische jongeren (ca. 20 van 0-24 jaar).

3 Het beleid van de gemeente Voorst

Het beleid van de gemeente Voorst ten aanzien van jeugd en jongeren is in een aantal hoofdstukken van het meest recente jaarprogramma welzijnswerk terug te vinden.

De uitgaven voor jeugd- en jongeren omvatten:

- subsidiëring van 14 verenigingen en stichtingen op het gebied van jeugd- en jongerenwerk (totaal ca. f 58.000.-);
- subsidiëring van muziekkorpsen (subsidiecomponent jeugdleden tot en met 17 jaar (123) f 18.770.-);
- subsidiëring van sportverenigingen exclusief voetbalsportvereniging (subsidiecomponent jeugdleden tot en met 17 jaar (1355) f 11.140.-);
- subsidie spreekuur voor jongeren SWJ (f 16.200.-);
- bijdrage Cultureel Jongeren Paspoort (t.b.v. 70 jongeren, totaal f 525.-);
- bijdrage aan de muziekscholen van Apeldoorn, Deventer en Zutphen (vrijwel geheel voor jongeren, totaal ca. f 140.000.-);
- subsidie aan de Stichting Mens en Werk te Twello (totaal ca. f 148.000.-, waarvan slechts een klein deel aan jongeren ten goede komt);
- bijdrage aan GGD Oost-Veluwe (jeugdgezondheidszorg);
- subsidie aan de Molukse Stichting Lawa Mena (totaal ca. f 60.000.-, waarvan een onbekend deel toe te rekenen aan jongeren);
- subsidie voor een Turks maatschappelijk werkster (voor met name vrouwen en meisjes; ca. f 15.000.-);
- bibliotheek en bibliobus (totaalsubsidie f 473.500.-, waarvan een onbekend deel voor jongeren).

Een ruwe schatting van het totale budget voor jeugd- en jongerenbeleid levert een bedrag van f 350.000.- à f 450.000.- op. Verreweg het grootste gedeelte (80 à 90%) van dit bedrag wordt besteed aan algemeen jongerenbeleid. De resterende 10 à 20% wordt ingezet voor de aanpak van specifieke problemen en het bereik van specifieke doelgroepen.

Het gemeentelijk beleid is over het algemeen gericht op het ondersteunen van instellingen bij het organiseren van activiteiten (voorwaardenscheppend beleid). De gemeente reageert op uit de bevolking komende signalen en loopt niet voorop bij het nemen van initiatieven. In het jaarprogramma zijn geen beleidsdoelstellingen aangegeven op grond waarvan de beleidskeuzen verantwoord worden.

4 Inventarisatie van vraag en aanbod

In de inleiding is al gesteld dat de beschrijving van de problemen en de inventarisatie van het aanbod geschiedt aan de hand van de indeling in verschillende leefbaarheidsgebieden.

Leefbaarheidsgebied onderwijs

De gemeente Voorst kent alleen lager (agrarisch) en middelbaar voortgezet onderwijs. Jongeren die hoger voortgezet onderwijs en middelbaar- en hoger beroepsonderwijs willen volgen zijn aangewezen op Deventer, Apeldoorn of Zutphen. Een deel van de leerplichtige jongeren zitten dus op scholen buiten de gemeente en dan met name in Apeldoorn en Deventer.

Bij de leerplichtambtenaar van de gemeente worden nauwelijks leerplichtproblemen aangemeld. Er zijn slechts enkele gevallen per jaar. Ook informanten bij de beide MAVO's en de Lager Agrarische School stellen dat er nauwelijks gespijbeld wordt.

Eventueel spijbeldgedrag wordt direct door (de directeur van) de scholen in samenwerking met de ouders of indien noodzakelijk met het algemeen maatschappelijk werk opgepakt. Er is geen of nauwelijks sprake van herhaald spijbelen. Het hulpverleningsaanbod voor de jongeren die incidenteel spijbelen is adequaat.

De Ludger MAVO en de Lagere Agrarische School participeren in een samenwerkingsverband voor bijzondere scholen. Dit project is een aantal jaren geleden geïntroduceerd door het Ministerie van Onderwijs. Op themamiddagen wordt gesproken over voorkomende problemen (bijvoorbeeld faalangst en huiswerkproblemen) en over mogelijke oplossingen.

Verder hebben de Ludger MAVO en de gemeentelijke MAVO contact met de begeleiders van het Orthopedagogisch Centrum 't Wezeveld over jongeren die op de MAVO naar school gaan.

De school stelt dat eventuele problemen doorgegeven worden aan ouders, verzorgers of een eventuele voogd. Zeer incidenteel worden jongeren verwezen naar de psycholoog of de orthopedagoog van het RIAGG. De Openbare MAVO verwijst soms leerlingen door naar het spreekuur van de SWJ of naar het maatschappelijk werk. De Ludger MAVO verwijst niet door naar het spreekuur van het SWJ.

Leefbaarheidsgebied arbeid

In de gemeente Voorst zijn een drietal vleesverwerkende industrieën gevestigd. Deze bieden, naast de zwakzinnigeninstelling, werk aan een groot aantal inwoners. Voor de jongeren zijn er naast de vleesbedrijven en de supermarkten weinig arbeidsplaatsen beschikbaar. Onder andere op administratief niveau is er weinig werk.

Momenteel zijn er 145 jongeren van 15 tot en met 24 jaar (6% van totale groep jongeren in deze leeftijdscategorie) ingeschreven als werkzoekend bij het Arbeids-

bureau¹. Ongeveer 1/4 daarvan staat langer dan 1 jaar ingeschreven. Tabel 2 en 3 geven enig inzicht in de duur van de werkloosheid en het opleidingsniveau van de werkzoekenden.

Tabel 2: Duur werkloosheid

	absoluut	percentage
< 3 maanden	47	32%
3 - 6 maanden	25	17%
6 - 9 maanden	21	14%
9 - 12 maanden	14	10%
> 12 maanden	37	26%
Totaal	145	100%

Tabel 3: Opleidingsniveau werkzoekenden

	absoluut	percentage
LO/Drop out	15	10%
MAVO/LBO	77	53%
HAVO/MBO	42	29%
HBO	10	7%
Universiteit	0	0%
Totaal	145	100%

Bron: Arbeidsbureau gemeente Apeldoorn.

Naast het reguliere aanbod van het Arbeidsbureau is in de gemeente de Stichting Mens en Werk actief. Deze kent een vrijwilligers-vacaturebank en adviseert inzake opleidingen, arbeidsvoorwaarden en problemen op het werk. Ook mensen die willen beginnen met een eigen zaak kunnen er voor advies terecht.

De Stichting heeft ongeveer 15 jongeren in de leeftijd tot en met 24 jaar in haar klantenbestand.

Via de (voorloper van de) Jeugd-Werk-Garantie-regeling zijn tot nu toe 20 jongeren (tot 21 jaar) aan een (tijdelijke) baan geholpen. De uitstroom in de afgelopen jaren is in tabel 2 weergegeven.

¹ Het geregistreerd staan als werkzoekend hoeft niet te betekenen dat de jongeren ook daadwerkelijk werkloos zijn.

Tabel 4: Uitstroom JWG

	1988	1989	1990	1991
bereiken maximale leeftijd (21 jaar)	1	3	2	-
werk gevonden	4	4	4	1
volgen volledige dagopleiding	-	1	-	-

Bron: Gemeente Voorst

Leefbaarheidsgebied financiën

Op 1 januari 1992 ontvingen 35 jongeren (van 18 tot en met 24 jaar) een RWW uitkering. Bijna 3/4 hiervan is 21 jaar of ouder. Dit is 1.4% van het totaal aantal jongeren in dezelfde leeftijdscategorie. Landelijk ligt dit percentage op 5.7%.

(Bron: Statistisch jaarboek 1992). Er zijn - voorzover bekend - geen jongeren met grote financiële problemen, waarvoor schuldsanering nodig is gebleken. Ook over gokverslaving hebben ons geen signalen bereikt.

Leefbaarheidsgebied huisvesting

In de gemeente Voorst is geen huisvesting specifiek voor jongeren. Wel is er een beperkt aanbod (97) van woningen voor een- of tweepersoonshuishoudens. Dit aanbod bestaat momenteel uit 24 duplexwoningen² en 67 HAT-woningen in Twello en 6 HAT-woningen in Voorst. De verhuur van deze woningen wordt gedaan door de woningbouwvereniging Stichting Goed Wonen, de lokale uitvoerder van het volkshuisvestingsbeleid.

De groep jongere alleenstaanden mag zich in de huursector alleen inschrijven voor een alleenstaandenwoning (een duplex of een HAT-woning, met maximaal 2 slaapkamers). In 1991 is er een sterke toename van het aantal aanvragen voor een alleenstaandenwoning: van 90 ingeschrevenen in 1989, via 94 in 1990 naar 158 in 1991 (bron: Stichting Goed Wonen; gegevens per leeftijdscategorie zijn niet beschikbaar).

Het geldende woonrecht voor jongeren vanaf 18 jaar kan in de gemeente Voorst tot op heden nauwelijks geëffectueerd worden. Voor toewijzing van zelfstandige woonruimte geldt een wachttijd van ongeveer 5 jaar.

Op dit moment is er binnen de gemeente nog geen sprake van kamergewijze verhuur van woningen. In het Volkshuisvestingsplan van de gemeente Voorst (april 1992) wordt gepleit voor een 'experiment' met kamergewijze verhuur. Ook de Stichting Goed Wonen ziet dat als een zinvolle oplossing voor het tekort aan woonruimte voor jongeren. Het rechtstreeks bouwen voor jonge starters wordt afgewezen, vanwege het vrijwel ontbreken van nieuwbouwmogelijkheden in de gemeente en de hogere prioriteit die gegeven wordt aan ouderenhuisvesting. Wel ziet men mogelijkheden in het renoveren van panden specifiek voor de doelgroep van jongeren.

Door de schaarste aan geschikte woonruimte zijn jongeren die gaan trouwen of samenwonen gedwongen zich elders te vestigen. Dit versterkt de trek van jongeren

2 In 1991 is besloten om een complex van 36 verhuurbare duplexwoningen in Twello niet meer te verhuren.

naar de grote steden in de omgeving van de gemeente, zoals die ook al voortvloeit uit het volgen van een middelbare of hogere vervolgopleiding die immers in de gemeente zelf niet beschikbaar is.

Leefbaarheidsgebied gezondheid

In de onderzoeksgroep is niet of nauwelijks sprake van ernstige gezondheidsondermijnende activiteiten, zoals druggebruik of alcoholverslaving. Wel is (met name in het weekend en in de discotheken) het alcoholgebruik onder de jeugd hoog. Door geïnterviewden van scholen en verenigingen wordt geconstateerd dat jongeren (veel te) jong beginnen met het drinken van alcohol. Dit beeld wijkt overigens niet af van andere (plattelands)gemeenten.

Onder de 16 jaar wordt er in de kantine van de SV Voorwaarts geen alcohol geschonken. Het alcoholgebruik van de jongeren na de training en wedstrijden bij de volleybal en gymnastiekafdeling is minimaal. Rond het voetbal wordt wel meer gedronken. Het bestuur van deze vereniging streeft naar matiging van het alcoholgebruik. Als de kantinecommissie excessen signaleert trekken ze aan de bel en wordt er met de jongeren gesproken. De bar wordt echter gedraaid door veel verschillende vrijwilligers, waardoor er geen sprake is van een eenduidige aanpak. Op de openbare MAVO wordt aandacht besteed aan de gevaren van alcoholgebruik in de biologie en maatschappijlessen. Op alle scholen wordt tijdens schoolfeesten een alcoholmatigingsbeleid gevoerd, dat wil zeggen dat er geen of sterk gelimiteerd alcohol wordt geschonken.

De jeugdsociëteit Pampus heeft in het verleden een lezing georganiseerd over alcoholmisbruik. Op deze avond kwamen slechts 4 jongeren. Pampus propageert het gebruik van alcoholvrij bier door middel van posters en door het af en toe afdraaien van een bandje van Veilig Verkeer Nederland. Verder schenken ze geen sterke drank en verkopen ze geen alcohol aan jongeren, die duidelijk te veel op hebben.

In de Molukse gemeenschap zijn ongeveer 16 mensen tussen de 25 en 40 jaar aan de heroïne verslaafd. De Stichting Tjandu (landelijk steunpunt op het gebied van Molukse verslavingszorg), die deze cijfers verschaft heeft, vreest dat jongeren het gedrag van hun oudere broers of zussen gaan kopiëren.

Een vergelijking met gegevens uit 1982 laat echter zien dat toen de verslaafden vooral in de categorie 20-30 jaar zaten (Molukse verslavingsproblematiek, p. 27). Mogelijk wijst dit op een 'vergrijzing' en stabilisering van de groep druggebruikers.

In de gemeente zelf zijn geen specifieke hulpverleningsinstellingen op het gebied van drugs- of alcoholverslaving. In de omringende grote steden is verslavingshulp wel beschikbaar.

Leefbaarheidsgebied vrije tijd

De gemeente Voorst kent een groot aantal verenigingen die een grote diversiteit aan activiteiten voor jongeren organiseren. Ieder dorp heeft zijn eigen sportvereniging. De participatie in sport- en andere verenigingen (onder andere Scouting, muziekvereniging, christelijke jeugdvereniging) is opvallend hoog.

De grootste sportvereniging is de SV Voorwaarts te Twello (210 jongens en 20 meisjes afdeling voetbal, 25 jongens en 35 meisjes afdeling volleybal, 100 meisjes

afdeling gymnastiek). Iedere afdeling van Voorwaarts heeft zijn eigen jeugdcommissie die toernooien en speciale activiteiten voor de jeugd organiseert. De gymnastiekafdeling signaleert een tekort aan zaalruimte. De meisjes die net naar de middelbare school gaan (12 -14 jaar) nemen (zoals overal in Nederland) minder deel aan de sportactiviteiten. Als ze boven de 15 jaar zijn komen ze vaak weer terug. Bij de jongens ligt deze leeftijdsindeling iets anders. Tussen de 14 en 18 jaar is er bij hen minder animo voor sport.

De Molukse jongens zitten met name op de christelijke sportvereniging 'Avanti' en de Joegoslavische jongeren op de openbare sportvereniging VenK. De Turkse meisjes participeren niet in een sportvereniging.

Het CJV heeft in Twello een 45-tal leden, echter uitsluitend in de leeftijdscategorie 8-12 jaar. Voor deze groep zijn er een drietal clubs die wekelijks bij elkaar komen. Er zijn bij het CJV nog een aantal ideeën voor nieuwe activiteiten voor jongeren boven de 12 jaar (computerclub, tiener-eetcafé, kookgroep), maar deze kunnen door een gebrek aan (vrijwillige) leiding (nog) niet uitgevoerd worden. Er zijn twee scoutingverenigingen (samen 350 leden) die veel handenarbeid- en sportactiviteiten organiseren.

De jongeren bezoeken verschillende disco's of jeugdsociëteiten in de omgeving. De grootste daarvan is Pampus, waarvan ongeveer 750 jongeren tussen de 15-19 jaar lid zijn. Pampus werkt niet alleen met beroepskrachten, maar ook met vrijwilligers (40). Iedere vrijdag- en zaterdagavond bezoeken ongeveer 400 jongeren Pampus. Voor deze jongeren wordt een recreatief aanbod verzorgd, dat zoveel mogelijk aansluit bij de jongeren. De medewerkers van Pampus organiseren naast disco-avonden playbackshows, verkiezing van de sterkste man en de sterkste vrouw. Door de week organiseren ze andere activiteiten, bijvoorbeeld klaverjasavonden. Deze avonden worden bijna uitsluitend door mensen boven de 24 jaar bezocht. In het verleden hebben ze een aantal culturele avonden verzorgd. De opkomst daarbij was echter minimaal. Recentelijk heeft Pampus een enquête gehouden onder 150 leden om te inventariseren welke wensen de jongeren hebben ten aanzien van de activiteiten in het nieuwe gebouw. Pampus heeft de intentie om het aanbod te vergroten.

Pampus voert overleg met andere jeugdsociëteiten in de omgeving over het activiteitenaanbod. Verder ligt het in de bedoeling om thema avonden te organiseren, bijvoorbeeld over alcoholmisbruik.

Ongeveer 150 jongeren (uit vooral de meer gegoede gezinnen) volgen muziekonderwijs op de muziekscholen in Deventer, Apeldoorn en Zutphen.

Leefbaarheidsgebied criminaliteit

Het aantal bij de politie geregistreerde misdrijven dat gepleegd is door minderjarige inwoners van de gemeente (N.B. dus alleen door jongeren onder de 18 jaar) is laag. In 1988 waren er 9 gevallen, in 1989 en 1990 geen één en in 1991 19. De aard van de begane misdrijven is af te lezen uit tabel 5. Daarin zijn ook gegevens opgenomen over enkele soorten overtredingen die zouden kunnen wijzen op baldadig gedrag van jongeren. Gegevens over criminaliteit onder jongeren van 18 tot en met 24 konden niet aan de registratie van de politie ontleend worden.

Tabel 5: Misdrijven en overtredingen van strafrechtelijk minderjarigen

Misdrijven	1988		1989		1990		1991	
	m	v	m	v	m	v	m	v
mishandeling (art. 300 t/m 306)	2	0	0	0	0	0	3	0
eenvoudige diefstal (art. 310)	2	0	0	0	0	0	9	0
diefstal d.m.v. braak (art. 311-5, 311-4-5)	1	0	0	0	0	0	6	0
vernielingen	4	0	0	0	0	0	0	0
rijden onder invloed	0	0	0	0	0	0	1	0
Opiumwet	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Misdrijven	9	0	0	0	0	0	19	0
Overtredingen								
(ordeverstoring) in staat van openbare dronkenschap (art. 426 en 453)	1		1		0		0	
rijden zonder rijbewijs (art. 9: A033, A034)	7		3		2		1	
Totaal Overtredingen	8		4		2		1	

Bron: Registratie Rijkspolitie van processen verbaal

Uit de tabel blijkt dat de criminaliteit onder jongeren tot 18 jaar beperkt is tot jongens. Opvallend is de stijging van het aantal misdrijven in 1991 in vergelijking met de daaraan voorafgaande jaren. Het gaat hierbij om een toename van mishandeling, eenvoudige diefstal en diefstal door middel van braak. Het aantal processen verbaal dat in het kader van het rijden zonder rijbewijs is opgemaakt is afgenomen.

Naast de geregistreerde criminaliteit kan er ook sprake zijn van niet-geregistreerde overlast van jongeren. Diverse sleutelpersonen maakten melding van overlast zowel door de week als in het weekend van jongeren die rondhangen, lawaai maken en vernielen. Dit gebeurt vooral na de sluitingstijden van Pampus, Peco, Fools en de Sociëteit in Nijbroek. Ook vrijdagmiddag is op de markt in Twello en op een aantal schoolpleinen sprake van rondhangende jongeren. Dit wordt door omwonenden en passanten als hinderlijk ervaren. Het gaat hierbij overigens niet om een vaste groep jongeren, maar om een groep met een wisselende samenstelling. Het betreft ook met name impulsief gedrag. Er is geen sprake van een harde kern die voortdurend overlast veroorzaakt.

De politie in de gemeente Voorst heeft 32 formatieplaatsen (staf: 4, Twello: 17, Wilp: 4, Voorst: 3, Teuge en Terwolde: elk 1), waarvan 25 feitelijk beschikbaar. Bij het omgaan met jongeren probeert men vooral preventief te werken door duidelijke waarschuwingen te geven. Meestal wordt hiermee het beoogde effect bereikt. In de gemeente Voorst is geen HALT bureau. In de incidentele gevallen, die voor een HALT aanpak in aanmerking zouden kunnen komen, laat de politie de jongeren zelf bijvoorbeeld spullen schoonmaken of wordt met de ouders besproken hoe de schade betaald kan worden. Ook worden jongeren die een verkeersovertreding hebben begaan, via een verkeersklas op de hoogte gebracht van de verkeersregels. Gezien het aantal incidenten en de aard daarvan wordt een intensievere of anderzootige aanpak niet nodig geacht.

Leefbaarheidsgebied sociale relaties

Het laatste leefbaarheidsgebied dat wij in dit rapport bespreken is dat van de sociale relaties. Dit leefbaarheidsgebied omvat de relaties tussen jongeren en hun ouders, broers, zussen en leeftijdsgenoten. Dit leefbaarheidsgebied is veel vager dan de voorgaande en ook niet zo gemakkelijk met cijfers en feiten te beschrijven. De aanwezigheid van problemen op dit gebied blijkt vooral uit het beroep dat gedaan wordt op hulpverlening van het maatschappelijk werk of van de psychologen van het RIAGG.

Maatschappelijk werk voor jongeren wordt in de gemeente Voorst verricht door de Regionale Stichting voor Thuiszorg en Maatschappelijk Werk (het maatschappelijk werk) en de Stichting Welzijn Jongeren, beide met hoofdkantoor in Zutphen. Het algemeen maatschappelijk werk van de eerstgenoemde stichting staat als eerstelijnsvoorziening open voor alle leeftijdscategorieën. Ook jongeren kloppen aan voor hulp. Daarnaast komt het regelmatig voor dat volwassenen hulp vragen voor problemen die voor een deel betrekking hebben op hun gezinssituatie en de kinderen. In die gevallen worden de kinderen bij de behandeling betrokken. Naast het reguliere aanbod aan hulp wordt vanaf 1987 gewerkt met video-home-training, een methode die speciaal bedoeld is voor gezinnen met een verstoorde relatie tussen ouders en kinderen.

In de gemeente zijn in 1991 ca. 65 jongeren tussen de 12 en 24 jaar in behandeling geweest bij het algemeen maatschappelijk werk. De meest voorkomende probleemcategorie in de behandeling is 'relatieproblemen' (46%) met name tussen ouder en kind, gevolgd door psycho sociale problemen (27%) en problemen op een van de andere leefbaarheidsgebieden (21%).

Wanneer het maatschappelijk werk problemen van jongeren zelf niet kan behandelen, wordt o.a. doorverwezen naar het RIAGG in Apeldoorn. Deze doorverwijzing verloopt goed. In 1990 had het RIAGG ongeveer 40 cliënten tussen de 12 en de 24 jaar uit de gemeente Voorst. Er is - volgens onze informant - geen sprake van een bijzonder dringende problematiek.

De derde instelling die hulp aan jongeren biedt is de Stichting Welzijn Jongeren. Deze stichting heeft op twee middagen in de week spreekuur voor jongeren tot en met 20 jaar. Ook ouders kunnen met eventuele vragen op het spreekuur terecht. Gemiddeld komen 15 tot 20 klanten per jaar op het spreekuur. Dit zijn met name jongeren van 16-17 jaar die nog thuis wonen. Het zijn ongeveer evenveel jongens als meisjes. Turkse en Molukse jongeren komen niet op het spreekuur.

De problemen van de jongeren liggen meestal op meerdere terreinen. De aanleiding voor het vragen van hulp is een concreet probleem (bijvoorbeeld schoolverzuim), waarachter vaak een complexere gezinsproblematiek schuil gaat. Echtscheiding, werkloosheid, en alcoholgebruik van de ouders hebben hier vaak mee te maken. Via gesprekken met de jongeren wordt geprobeerd de leefsituatie van de jongeren te verbeteren. Incidenteel - bijvoorbeeld in crisisgevallen - wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot plaatsing in een pleeggezin.

Bijzondere bevolkingsgroepen

Zoals in hoofdstuk 2 al ter sprake kwam behoort ca. 3% van de jongeren in de gemeente Voorst tot de categorie 'etnische minderheden'. Aangezien deze jongeren vaak in een (relatieve) achterstandssituatie verkeren, gaan we in deze paragraaf na in hoeverre daarvan ook sprake is in de gemeente Voorst.

Molukse jongeren

Wat betreft de leefsituatie van de Molukse jongeren, zijn door onze informanten (met name de Stichting Tjandu in Utrecht) enkele bijzondere aandachtspunten genoemd.

In de paragraaf over de gezondheid is vermeld dat er binnen de Molukse gemeenschap een groep heroïneverslaafden bestaat. Deze valt qua leeftijd weliswaar buiten de in dit rapport onderzochte categorie 'jongeren', maar zou mogelijk wel een (negatief) voorbeeld voor jongere Molukkers kunnen vormen. Datzelfde geldt ook voor alcoholgebruik: de Molukse jongeren worden als een risicogroep beschouwd.

Op het gebied van onderwijs is er sprake van een groep vroegtijdige schoolverlaters. In hoeverre dit afwijkt van de situatie bij niet-Molukse jongeren, kunnen wij niet beoordelen aangezien er bij de gemeente (nog) geen cijfers over de onderwijsloopbaan van jongeren beschikbaar zijn.

De werkloosheid onder de Molukse jongeren is gedaald. Veel Molukse jongeren werken in de grafische industrie buiten de gemeente.

Er is geen sprake van bijzonder crimineel gedrag.

De gemeente Voorst ontvangt een - tijdelijke - subsidie van het Ministerie van WVC voor personele (beleids-)ondersteuning van het welzijnswerk voor Molukkers in de gemeente Voorst. Vanuit het Molukse sociaal cultureel centrum Lawa Mena worden activiteiten voor de Molukse gemeenschap georganiseerd. Door omstandigheden was dit enige tijd gesloten, maar het is per 1 maart weer opgegaan.

Door de Stichting Tjandu te Utrecht wordt gesteld dat de drempel van de algemene hulpverleningsinstellingen voor de Molukse jongeren hoog is; daardoor krijgen Molukse jongeren geen hulpverlening. Onze indruk is dat het hier om een wederzijdse kwestie gaat. De Molukse gemeenschap is vrij gesloten, waardoor er niet snel een beroep gedaan wordt op hulpbronnen buiten de eigen gemeenschap. Door deze zelfde omstandigheid is ons zicht op de Molukse groep jongeren beperkt gebleven. Het is dan ook niet mogelijk om te concluderen of het hulpverleningsaanbod al dan niet adequaat is. Wel kan gesteld worden dat de omvang van de groep Molukkers continue aandacht rechtvaardigt voor dit deel van de bevolking. De gemeente zegt zelf goed contact met de Molukse gemeenschap te hebben, waardoor signalen over hulpvragen snel genoeg 'doorkomen'.

Turkse jongeren

De manlijke leden van de categorie Turkse jongeren trekken veel met elkaar op. Iedere zaterdagavond komen de Turkse jongens tussen de 18 en 21 jaar van 18.00 tot 23.00 uur bij elkaar in de 'Pniël'. Ze praten over de actualiteit en over wat ze de afgelopen week gedaan hebben en verder worden er veel spelletjes gespeeld. Er worden geen individuele problemen besproken. De 21 tot 30 jarigen ontmoeten elkaar elke zondagmiddag in de 'Pniël'. De jongeren roken niet en drinken geen alcohol. Ze mogen van hun ouders niet naar andere gelegenheden 'uit' gaan. Alle jongeren wonen nog thuis. De meeste Turkse jongens sporten veel. Het opleidingsniveau van de jongeren is relatief erg laag. Dit is een aandachtspunt op middelbare scholen. Er dient specifiek aandacht geschonken te worden aan de Turkse jongeren. Iedere vrijdagavond hebben ze de beschikking over een zaal waarin ze sporten. De integratie met de Nederlandse jongeren is goed. De groep Turkse jongens veroorzaken bezorgt geen of weinig overlast voor andere inwoners van de gemeente.

De Turkse meisjes brengen de meeste tijd na school thuis door. De meisjes zijn zeer geïsoleerd. Er is wel een activiteitenaanbod voor getrouwde vrouwen vanaf 16 jaar, die zich in het kader van gezinshereniging of gezinsstichting in Voorst

vestigen. Ze krijgen taal- en fietslessen. Op dit moment wordt het door het Turks maatschappelijk werk niet nodig geacht extra aandacht te besteden aan de groep 12-24 jarige Turkse meisjes. Juist voor deze doelgroep zouden in het kader van de integratie sociaal-culturele activiteiten georganiseerd moeten worden.

Algemeen

De problemen van jongeren die door de door ons benaderde instanties gesignaleerd worden, vormen niet meer dan een deel van de problemen waar jongeren mee worstelen. Door verschillende informanten is aangegeven is dat de mensen in deze streek hun problemen niet zo snel op tafel (van bijv. een hulpverlenende instantie) leggen. Dit betekent dat problemen pas in een laat stadium naar buiten komen en dus lange tijd diffuus blijven.

Bovendien is het lang niet altijd zo dat problemen van jongeren in de gemeente Voorst ook binnen diezelfde gemeente bij de instanties terecht komen. De ligging van de gemeente tussen drie grote steden en de deelname van jongeren aan onderwijs buiten de eigen gemeente, leiden er toe dat een deel van de problemen 'geëxporteerd' worden naar de omringende steden en de daar gevestigde hulpverleningsinstellingen. Deze export van problemen vormde voor de Stichting Welzijn Jongeren ook de feitelijke aanleiding te starten met een spreekuur voor jongeren in Twello. Men constateerde bij de vestigingen van deze stichting in Apeldoorn, Deventer en Zutphen dat er verschillende jongeren uit de gemeente Voorst op het spreekuur kwamen en besloot op grond daarvan ook in de gemeente zelf een spreekuur te starten.

Er zijn verschillende vormen van samenwerking tussen instanties wanneer het gaat om problemen van jongeren. In de paragraaf over onderwijs kwam reeds de samenwerking tussen diverse scholen ter sprake. In de paragraaf over vrijetijdsbesteding werd melding gemaakt van de afstemming van jeugdsociëteiten wat betreft hun activiteiten aanbod.

Ook wordt er incidenteel door scholen doorverwezen naar de meer gespecialiseerde hulpverlening van maatschappelijk werk of het RIAGG.

De sportvereniging, de scouting en Pampus hebben geen contact met de jeugdhulpverleningsinstanties. Zij signaleren ook nauwelijks problemen van jongeren. Ze benadrukken dat ze primair voor de sport of de gezelligheid zijn en geen intentie hebben zich te bemoeien met eventuele problemen.

Tussen de Stichting Welzijn Jongeren en het maatschappelijk werk is geen afstemming, hoewel beide instanties zich op hetzelfde werkterrein bevinden.

5 Conclusies

De hiervoor uitgevoerde verkenning van de problemen van jongeren op de verschillende leefbaarheidsgebieden leidt tot de algemene conclusie dat de jongerenproblematiek in de gemeente Voorst niet groot is - met uitzondering van de huisvestingsmogelijkheden en het alcoholgebruik - en niet noodzaakt tot het creëren van nieuwe voorzieningen.

Op het gebied van het onderwijs bleek er nauwelijks sprake van herhaaldelijk spijbelen. Het hulpverleningsaanbod voor de jongeren die incidenteel spijbelen is adequaat.

Het aantal werkloze jongeren en de duur van hun werkloosheid is laag. Voorzover hier binnen de gemeente oplossingen voor gevonden kunnen worden, zijn de mogelijkheden om jongeren via een bijzondere aanpak te begeleiden naar de arbeidsmarkt voldoende aanwezig.

Er zijn - voorzover bekend - geen jongeren met grote financiële problemen, waarvoor schuldsanering nodig is gebleken. Ook over gokverslaving hebben ons geen signalen bereikt.

Anders ligt het op het terrein van de huisvesting. Het geldende woonrecht voor jongeren vanaf 18 jaar kan in de gemeente Voorst tot op heden nauwelijks geëffectueerd worden. Voor toewijzing van zelfstandige woonruimte geldt een wachttijd van ongeveer 5 jaar, waardoor jongeren gedwongen worden de gemeente te verlaten op zoek naar passende huisvesting in de omliggende steden.

In de onderzoeksgroep is niet of nauwelijks sprake van ernstige gezondheidsomrijnende activiteiten, zoals druggebruik of alcoholverslaving. Wel is (met name in het weekend en in de discotheken) het alcoholgebruik onder de jeugd hoog. Geconstateerd wordt dat jongeren op jonge leeftijd beginnen met het drinken van alcohol. De gemeente Voorst kent een groot aantal verenigingen die een grote diversiteit aan vrijetijdsactiviteiten voor jongeren organiseren. Ieder dorp heeft zijn eigen sportvereniging. De participatie in sport- en andere verenigingen (onder andere Scouting, muziekvereniging, christelijke jeugdvereniging) is opvallend hoog. Het aantal geregistreerde misdrijven die door minderjarige inwoners zijn gepleegd, is laag. Wel is er enige overlast in het weekend van rondhangende jongeren.

Over het algemeen zijn er door onze informanten dus geen ernstige problemen onder de jongeren van 12 tot en met 24 jaar geconstateerd. Wel is het zo dat problemen pas in laat stadium naar buiten komen en lange tijd diffuus blijven. Een deel van de problemen wordt bovendien geëxporteerd naar de omliggende gemeenten.

Deze algemene geslotenheid betekent wel dat de gemeente over goede antennes moet beschikken om ontwikkelingen tijdig op het spoor te komen. Groepen jongeren waar dat in het bijzonder voor geldt zijn de Molukse jongeren en de jongeren die niet door de recreatieve verenigingen en jeugdsociëteiten bereikt worden.

Tussen organisaties die zich met jongeren bezig houden wordt soms wel en soms niet samengewerkt. Een duidelijk patroon is hier niet in te herkennen. Tussen de Stichting Welzijn Jongeren en het maatschappelijk werk is geen beleidsmatige afstemming.

Ondanks de over het algemeen geruststellende conclusie van ons onderzoek geldt echter ook voor het jeugd- en jongerenbeleid van de gemeente Voorst het bekende

ABC: het aanbod kan Anders, Beter en Creatiever. Daarom volgen in het volgende hoofdstuk een aantal beleidsbevelingen, die vooral tot doel hebben de gemeente in staat te stellen tijdig en effectief op de zich in de toekomst voordoende problemen te kunnen inspelen.

Bovendien is het vanuit het oogpunt van een efficiënte besteding van overheidssubsidies zinvol voortdurend na te gaan of samenwerking en afstemming van gesubsidieerde instellingen noodzakelijk is.

Daarmee kan ook een antwoord geformuleerd worden op de vraag zoals die in de titel van dit rapport (Niets aan de hand?) gesteld is: net zoals in elke willekeurige gemeente in Nederland is er in Voorst voldoende aan de hand om te streven naar een beter en creatiever jeugd- en jongerenbeleid.

6 Beleidsaanbevelingen

In dit hoofdstuk worden enkele concrete beleidsaanbevelingen gedaan voor verbetering van het jeugd- en jongerenbeleid in de gemeente Voorst. De aanbevelingen kunnen onderverdeeld worden in aanbevelingen over het algemene jeugd- en jongerenbeleid, over het probleemgerichte jeugd- en jongerenbeleid en over de voor het jeugd- en jongerenbeleid relevante instellingen.

Algemeen jeugd- en jongerenbeleid

Ondanks het redelijk 'normale' karakter van de jeugd- en jongerenproblematiek, zijn er redenen om vanuit de gemeente actiever dan voorheen aandacht te schenken aan het jeugd- en jongerenbeleid. Deze redenen zijn:

- Door subsidiëring van een scala aan instellingen, variërend van sportverenigingen tot de Stichting Welzijn Jongeren geeft de gemeente een aanzienlijk bedrag uit aan jeugd- en jongerenwerk. (Ruwe schatting: f 350.000 à f 450.000.-). Een beleidskader is zinvol om de bedoelingen van deze subsidies te expliciteren, om keuzes en afwegingen te motiveren en om beleidswijzigingen te ontwikkelen.
 - Op het gebied van het jeugd- en jongerenwerk ondernemen diverse instellingen (al of niet gesubsidieerd door de gemeente) initiatieven. Een gemeentelijk beleidskader kan deze instellingen stimuleren hun activiteiten af te stemmen op de door de gemeente geformuleerde beleidsdoelen.
 - Vanuit het sociale vernieuwingsbeleid worden maatschappelijke actoren aangesproken op hun bijdrage aan de oplossing van sociale problemen. Ook worden zij uitgedaagd tot het zoeken naar nieuwe werkwijzen en organisatievormen. Een jeugd- en jongerenbeleid kan naadloos op dit meer algemene beleidskader aansluiten.
 - De provincie Gelderland pleit - in navolging van de landelijke overheid - voor een gemeentelijk preventiebeleid om de risicogroepen onder de jongeren te behoeden voor ernstige problemen. Dit betekent vooral aandacht voor de thuissituatie, de school/-werksituatie en de vrije tijd. Onderwijs en arbeid worden gezien als de belangrijkste positieverbeterende factoren.
- Uitwerking van deze gedachte omtrent een preventiebeleid voor de gemeente Voorst lijkt ons raadzaam.

Ten behoeve van de ontwikkeling van een algemeen jeugd- en jongerenbeleid doen wij de volgende aanbevelingen:

- De gemeente dient een coördinerend beleidsambtenaar aan te wijzen die onder andere alle (integrale) jeugdzaken (onder andere huisvesting, educatie, vrije tijdsbesteding, politie/justitiecontacten) in zijn/haar takenpakket heeft. Deze ambtenaar zou in eerste instantie belast moeten worden met de opstelling van een beleidsnota, waarin de gemeentelijke beleidsprioriteiten verwoord worden. Daarna kan hij/zij als aanspreekpunt functioneren voor de in de gemeente werkzame instellingen.
- Bij het formuleren van een jeugd- en jongerenbeleid dient de gemeente af te wegen of de verhouding tussen de bedragen die aan algemeen respectievelijk aan probleemgericht jongerenbeleid uitgegeven worden, overeenstemmen met de taak die de gemeente zichzelf stelt.
- Ten aanzien van de subsidiëring van de verschillende instellingen, die een aanbod realiseren voor de 12-24 jarigen, doen we de aanbeveling om subsidiëring

op grond van ledenaantallen o.i.d. (inputcriteria) te vervangen door subsidiëring op grond van voorgenomen activiteiten (outputcriteria).

Via jaarlijkse verslaglegging (op basis van een algemene checklist) kan dan informatie verzameld over het gerealiseerde aanbod aan activiteiten en de aantallen jongeren die daaraan deelgenomen hebben. Ook kan op deze wijze nagegaan worden welke inzichten er bestaan over actuele ontwikkelingen op het beleidsterrein.

Een lichte vorm van prestatiegerichte budgetsubsiëring³ maakt het mogelijk dat de gemeente goed op de hoogte is en blijft van de ontwikkelingen in de gemeente en dat instellingen gestimuleerd worden hun activiteiten beleidsmatig in te richten. Zowel de effectiviteit als de efficiëntie van het beleid is hiermee gebaat.

Een bijkomend voordeel hiervan is dat lokale verenigingen en instellingen op een eenvoudige manier geïnformeerd kunnen worden over elkaars aanbod.

Er zijn tijdens ons onderzoek twee problemen aangegeven, waar een algemeen jeugd- en jongerenbeleid specifiek oplossingen voor zou moeten aandragen. Dit zijn:

- De onvoldoende huisvestingsmogelijkheden voor jongeren die in Voorst komen werken of daar willen blijven wonen, hetzij in zelfstandige wooneenheden, hetzij op kamers (eventueel in de vorm van begeleide kamerbewoning). De ideeën over kamergewijze verhuur en renoveren ten behoeve van jongerenhuisvesting verdienen in de praktijk gerealiseerd te worden.
- Het hoge drankgebruik bij jongeren, op grond waarvan - nog los van de specifieke problemen die daarmee samenhangen - een alcoholmatigingsbeleid bij de horeca (en eventueel de sportkantines) gestimuleerd zou kunnen worden.

Probleemgericht jeugd- en jongerenbeleid

Een probleemgericht jeugd- en jongerenbeleid is meer dan het algemene jeugd- en jongerenbeleid toegespitst op specifieke problemen en specifieke doelgroepen. Het zal daarom ook eerder het karakter hebben van projecten die in een beperkt aantal jaren een aantoonbare verlichting van de gesignaleerde problemen pogen te bereiken.

Tijdens ons onderzoek zijn een aantal problemen c.q. probleemgroepen naar voren gekomen. Wij vermelden ze hier in een willekeurige volgorde zonder daarmee een prioriteit in de aanpak te willen suggereren.

- rondhangende jongeren
- druggebruik bij Molukse jongeren
- opleidingsniveau allochtone jongeren
- geïsoleerde positie Turkse meisjes
- alcoholgebruik in het weekeinde
- problemen in de gezinssituatie

Voor sommige van deze problemen geldt dat op dit moment de hulpverlening adequaat is, voor sommige dat meer of effectievere hulpverlening gewenst.

Het is van belang dat door de gemeente de ontwikkelingen rondom deze problemen c.q. probleemgroepen goed gevolgd wordt, zodat bijstelling van het hulpverleningsbeleid op tijd kan gebeuren.

3 Zie hierover: Sewandono en Weggemans, (1990)

Middelen hiervoor zijn o.a.:

- een jaarlijks overleg met instellingen waarin signalen over de ontwikkeling van de problemen geïnventariseerd worden;
- het systematisch verzamelen van relevante gegevens, zoals die door diverse instellingen bijgehouden worden;
- het van tijd tot tijd initiëren van probleemverkenkend onderzoek om een specifieke situatie beter in kaart te brengen.

Een en ander dient te resulteren in een jaarlijks bijgesteld overzicht van de stand van zaken en de gekozen oplossingsstrategieën.

Beleid ten aanzien van de instellingen

In de gemeente Voorst is een scala aan instellingen werkzaam die hetzij algemene activiteiten voor de jeugd organiseren hetzij een vorm van hulpverlening aanbieden. Sommige van deze instellingen worden door de gemeente financieel ondersteund, sommige krijgen geldmiddelen uit andere bronnen, zoals bijdragen van leden of bezoekers of subsidies van andere overheidsorganen.

De rol van de gemeente in dit netwerk van instellingen zou primair coördinerend, ondersteunend en stimulerend dienen te zijn. Dat wat de gemeente doet, dient voort te vloeien uit de hierboven geschetste algemene en probleemgerichte beleidskaders. De gemeente heeft er alle belang bij dat de werkzaamheden van de particuliere instellingen bijdragen aan de oplossing van maatschappelijke problemen. Effectiviteit en efficiëntie zijn daarbij weer sleutelbegrippen.

In dit verband bevelen wij aan dat de gemeente bevordert dat bestaande voorzieningen die een aanbod hebben op het terrein van de ambulante jeugdhulpverlening meer met elkaar gaan samenwerken. Zo dient er een duidelijkere afstemming te komen tussen het spreekuur van de Stichting Welzijn Jongeren en de activiteiten van het maatschappelijk werk. Duidelijker moet worden wie welk aanbod heeft voor welke doelgroep.

Een mogelijk resultaat van deze afstemming is dat het spreekuur van SWJ een andere invulling gaat krijgen (zoals omschreven in de volgende aanbeveling over het jongereninformatiepunt). Momenteel voldoet dit spreekuur onvoldoende aan de doelstelling. De werkers zouden actiever naar de jongeren toe moeten gaan ('out-reaching, vindplaatsgericht werken'). Ook is de huidige lokatie van het spreekuur weinig uitnodigend voor jongeren. Een verplaatsing van het spreekuur is dus minimaal nodig.

Verder achten wij het zinvol dat het SWJ en het maatschappelijk werk bijvoorbeeld één of twee maal per half jaar eerstelijns gevalsbesprekingen met elkaar voeren en daarbij zonodig andere instanties uitnodigen. De gemeente zou dit als voorwaarde kunnen opnemen bij de subsidieverlening.

Eén van de nadelen van het bestaan van een groot aantal aparte instellingen is dat jongeren niet goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden. Vanuit dat perspectief pleiten wij voor de oprichting van een laagdrempelig jongereninformatiepunt (JIP), waar jongeren informatie kunnen halen op alle terreinen die voor hen relevant zijn, zoals vrijetijdsbesteding (wat is er, voor wie, wanneer te doen), onderwijsvormen, studiebeurs, uitkering en hulpverlening. Eventueel kan het huidige spreekuur van de Stichting Welzijn Jongeren omgebouwd worden tot een dergelijk Jongereninformatiepunt.

Het Jongereninformatiepunt zou een plek dienen te krijgen in het multi-functionele centrum dat in Twello gerealiseerd gaat worden. De openingstijden zouden bij voorkeur moeten zijn: woensdagmiddag van 15.00 tot 17.30 en vrijdag van 15.00

tot 17.30 en van 19.00 tot 21.00 uur. Buiten deze uren kan een permanent bereikbare computerterminal met een speciaal op jongeren toegesneden informatieprogramma gebruikt worden. Eventueel kunnen dergelijke terminals ook in de andere kernen van de gemeente opgesteld worden. Als dat niet mogelijk is, verdient het minimaal aanbeveling een informatiestandaard met folders op diverse plekken te installeren. Mogelijk kan hiervoor gebruik gemaakt worden van de vestigingen van bibliotheek, postkantoor en/of banken.

Naast de informatiefunctie dient het Jongereninformatiepunt in Twello ook te voorzien in een advies- en consultatiefunctie. Jongeren, ouders en begeleiders kunnen hier als ze problemen hebben terecht voor eerste hulp en doorverwijzing. De informatiewinkel heeft verder een preventieve functie door vroegtijdige onderkenning van problemen op individueel en gemeentelijk niveau. Tevens dient bekeken te worden of in het multi-functionele centrum een ontmoetingsplek voor jongeren gerealiseerd kan worden.

Om bekendheid te krijgen dienen de medewerkers in eerste instantie zelf naar scholen en andere ontmoetingsplaatsen van jongeren toe te gaan met algemene praktisch gerichte voorlichting over mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, maar ook over het omgaan met problemen in de thuissituatie. Ook de (sport)verenigingen zijn een belangrijke vindplaats van jongeren. Aanbevolen wordt om per vereniging (1-2 keer per jaar) voor de coaches/trainers themabijeenkomsten te organiseren (over handhaving van regels, voorbeeldfunctie van de trainer/coach, alcoholmatiging, zondebokgedrag, enz.). Dit kan in de subsidie opgenomen worden.

Vanuit een dergelijk informatiepunt kan ook overleg tussen verenigingen, instellingen en/of gemeente gestimuleerd worden.

De laatste aanbeveling betreft niet de doelgroep van dit onderzoek maar heeft betrekking op de preventie van problemen.

Ten aanzien van de 4-12 jarigen lijkt het zinvol om met een aantal instellingen (maatschappelijk werk, SWJ, schoolbegeleidingsdienst en gemeente) te onderzoeken of een project opvoedingsondersteuning ontwikkeld kan worden.

7 Bijlage

Lijst van informanten

- dhr. W. van Ark, Rijkspolitie groep Voorst
- mevr. Boerkamp, S.V. Voorwaarts
- dhr. H. Brink, Afdeling Jeugd- en Zedenzaken Rijkspolitie, Apeldoorn
- dhr. W. de Croon, maatschappelijk werker Stichting Welzijn Jongeren, Zutphen
- dhr. J. Dito, Ludger MAVO
- mevr. Gerritsen, Stichting Goed Wonen
- dhr. Haverkamp, RIAGG Apeldoorn
- dhr. Hendriks, Arbeidsbureau Oost-Veluwe, Apeldoorn
- dhr. A. Janssen, CJV Twello
- dhr. P. de Jongh, Stichting Mens en Werk
- dhr. R.W. Kestra, huisarts, Terwolde
- dhr. Klunder, S.V. Voorwaarts
- mevr. A. de Kroon, Scoutinggroep 'De Vundelaar'
- dhr. de Krosse, Stichting Pampus
- dhr. Kruise, chef welzijn en onderwijs, ambtenaar Leerplichtzaken gemeente Voorst
- dhr. J. Logtenberg, S.V. Voorwaarts
- dhr. Meeuwsen, S.V. Voorwaarts
- dhr. Y. Merkepcioglu, woordvoerder Turkse jongeren
- dhr. van den Noort, Lagere Agrarische School
- dhr. W. Palmen, directeur Noordhoorn, Apeldoorn
- mevr. H. Pinard, Turks maatschappelijk werkster
- dhr. B. Posma, hoofd sector welzijn gemeente Voorst
- dhr. E. van Roon, Hoofd maatschappelijk werk, Stichting voor Thuiszorg en Maatschappelijk Werk, Zutphen
- dhr. Van Steijn, personeelsfunctionaris Coveco Vlees B.V., Twello
- dhr. P. Thenu, Stichting Tjandu, Utrecht
- dhr. J. van der Tol, Gemeentelijke MAVO Twello
- mevr. M. de Weert, Officier van Justitie, Zutphen

Leden van de ondersteuningsgroep

- dhr. B. Posma, gemeente Voorst
- dhr. S.J. van der Holst, gemeente Voorst
- dhr. D. Meijers, gemeente Voorst
- dhr. W. de Croon, SWJ
- dhr. J. Hagen, SWJ
- dhr. R. Bosman, SWJ

Onderzoekers

- dhr. T weggemans, Van Dijk, van Someren en Partners
- mevr. N. Hilhorst, Van Dijk, van Someren en Partners

Gebruikte literatuur

Molukse verslavingsproblematiek in Nederland anno 1991, Utrecht: Stichting Tjandu.

Jaarprogramma Welzijnswerk 1991, Voorst: Gemeente Voorst, 1990.
Volkshuisvestingsplan gemeente Voorst, maart 1992

Randgroepjongeren in Gelderland, Arnhem: Provincie Gelderland, 1991.

Sewandono, I. en T. Weggemans, *Kernachtig subsidiëren, de vorming van een kwaliteitscontract in de sociaal-culturele sector in Amsterdam*, Amsterdam: Van Dijk, Van Soomeren en Partners, 1990.

Ririhena, S., *Ervaringen van Molukse voortijdige schoolverlaters*, Voorst 1987.

